

18-03-2010

1285/10

Oponentský posudek

doktorské disertační práce

Hudba v životě adolescentů

Hudební preference v souvislostech

PhDr. Pavla Mužíka, posluchače kombinované formy studijního oboru Hudební teorie a pedagogika.

Disertační práce Pavla Mužíka je zaměřena na jeden z klíčových aspektů funkčního začlenění hudby a hudební kultury v životě adolescentní populace. Jde o téma, které bylo v uplynulém století již mnohokrát reflektováno. Nicméně legitimita aktuálně zpracované problematiky je očividná, neboť hudební preference jsou podmíněny řadou sociokulturních faktorů (nejenom hudebních), které mají svou vyhraněnou dynamiku a proměnlivost a jako předmět šetření představují zdroj nových relevantních informací..

Autor rozčlenil práci do dvou hlavních částí - teoretické a empirické, zcela v souladu s obsahovým a metodologickým pojetím prací tohoto typu. V teoretické části stratifikoval problematiku na oblast adolescence, hudebních preferencí a vztahu adolescentů k hudbě. V podkapitole adolescence reflektuje stěžejní aspekty teoretického zpracování ontogenetické vývojové etapy, správně akcentuje její dynamičnost a procesualnost s odkazem na biologické, kognitivní, emoční a vztahové kontexty. Neopomíná ani identifikační aspekty. Přínos této kapitoly vidím také v nastínění nejvýznamnějších otázek týkajících se jevu hudební preference, kde si všímá vlivu sociálního statutu, věku, pohlaví, vzdělání, sociálních a věkových skupin a vlivu médií. Teoretická část vyústí do podkapitoly „Adolescenti a hudba“, v níž je pojednána problematika z hlediska motivačních, sociálních, individuálních a situačních aspektů.

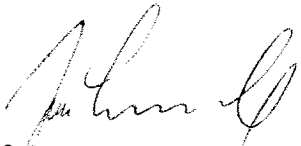
Lze říci, že v teoretické části práce autor dostatečným způsobem připravil půdu pro druhou empirickou část, v níž jsou prezentována dvě šetření se zaměřením na hudební preference adolescentů. Oba výzkumy jsou strukturovány do podoby standardních výzkumných zpráv, které informují o metodě, výzkumném problému, vzorku, technikách a výsledcích.

V rozsáhlé diskusi jsou zhodnoceny výzkumné výsledky, na něž je nahlíženo z řady pohledů. Závěry jsou formulovány jasně a přehledně. Lze předpokládat, že mohou i v budoucnosti sloužit jako podklad pro další vědecké zpracování problematiky. Druhý empirický výzkum obdobně strukturovaný byl realizován s využitím datového materiálu výzkumu Market Media Lifestyle – Target Group Index. Díky této technice získal doktorand poměrně velký výzkumný vzorek (1 315 respondentů). Výsledky jsou diskutovány velmi zevrubně na přibližně padesáti stranách textu se snahou o jejich plastickou interpretaci. Text doprovázejí četné grafy, tabulky a schémata, která napomáhají k utřídění prezentovaných dat. Lze říci, že vyslovené závěry (str. 117 – 119) pregnantně formulují vědecká vyústění práce, která vzešla jak z teoretické, tak zejména empirické části disertačního projektu. Práce je doplněna reprezentativním seznamem literatury, resumé a záznamovým archem dotazníku užitého ve výzkumu struktury hudebních preferencí adolescentů.

V předložené práci se velmi zdařile snoubí jasné teoretické myšlení a vědecký pracovní styl s patřičnou jazykovou vytríbeností autora. Proto působí ve své celistvosti velmi kompaktně. Lze proto konstatovat, že splňuje všechna kritéria, která jsou kladena na disertační práci, a proto ji doporučuji k obhajobě.

Do rozpravy navrhuji doktorandovi pojednat o pojetí problematiky adolescence zpracované ve čtyřsvazkovém díle Václava Příhody Ontogeneze lidské psychiky a pojetí prezentovaném Vágnerovou.

V Olomouci dne 10. března 2010

prof. PaedDr. Jiří Luska, CSc.
oponent

Oponentský posudek
doktorské disertační práce

Hudba v životě adolescentů
Hudební preference v souvislostech

PhDr. Pavla Mužíka, posluchače kombinované formy studijního oboru Hudební teorie a pedagogika.

Disertační práce Pavla Mužíka je zaměřena na jeden z klíčových aspektů funkčního začlenění hudby a hudební kultury v životě adolescentní populace. Jde o téma, které bylo v uplynulém století již mnohokrát reflektováno. Nicméně legitimita aktuálně zpracované problematiky je očividná, neboť hudební preference jsou podmíněny řadou sociokulturních faktorů (nejenom hudebních), které mají svou vyhraněnou dynamiku a proměnlivost a jako předmět šetření představují zdroj nových relevantních informací..

Autor rozčlenil práci do dvou hlavních částí - teoretické a empirické, zcela v souladu s obsahovým a metodologickým pojetím prací tohoto typu. V teoretické části stratifikoval problematiku na oblast adolescence, hudebních preferencí a vztahu adolescentů k hudbě. V podkapitole adolescence reflektuje stěžejní aspekty teoretického zpracování ontogenetické vývojové etapy, správně akcentuje její dynamičnost a procesualnost s odkazem na biologické, kognitivní, emoční a vztahové kontexty. Neopomíná ani identifikační aspekty. Přínos této kapitoly vidím také v nastínění nejvýznamnějších otázek týkajících se jevu hudební preference, kde si všímá vlivu sociálního statutu, věku, pohlaví, vzdělání, sociálních a věkových skupin a vlivu médií. Teoretická část vyústí do podkapitoly „Adolescenti a hudba“, v níž je pojednána problematika z hlediska motivačních, sociálních, individuálních a situačních aspektů.

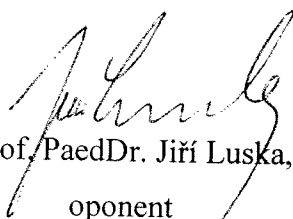
Lze říci, že v teoretické části práce autor dostatečným způsobem připravil půdu pro druhou empirickou část, v níž jsou prezentována dvě šetření se zaměřením na hudební preference adolescentů. Oba výzkumy jsou strukturovány do podoby standardních výzkumných zpráv, které informují o metodě, výzkumném problému, vzorku, technikách a výsledcích.

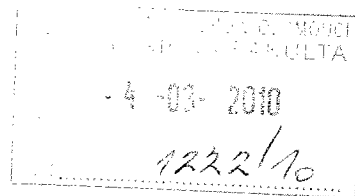
V rozsáhlé diskusi jsou zhodnoceny výzkumné výsledky, na něž je nahlíženo z řady pohledů. Závěry jsou formulovány jasně a přehledně. Lze předpokládat, že mohou i v budoucnosti sloužit jako podklad pro další vědecké zpracování problematiky. Druhý empirický výzkum obdobně strukturovaný byl realizován s využitím datového materiálu výzkumu Market Media Lifestyle – Target Group Index. Díky této technice získal doktorand poměrně velký výzkumný vzorek (1 315 respondentů). Výsledky jsou diskutovány velmi zevrubně na přibližně padesáti stranách textu se snahou o jejich plastickou interpretaci. Text doprovázejí četné grafy, tabulky a schémata, která napomáhají k utříděné prezentovaným dat. Lze říci, že vyslovené závěry (str. 117 – 119) pregnančně formulují vědecká vyústění práce, která vzešla jak z teoretické, tak zejména empirické části disertačního projektu. Práce je doplněna reprezentativním seznamem literatury, resumé a záznamovým archem dotazníku užitého ve výzkumu struktury hudebních preferencí adolescentů.

V předložené práci se velmi zdařile snoubí jasné teoretické myšlení a vědecký pracovní styl s patřičnou jazykovou vytríbeností autora. Proto působí ve své celistvosti velmi kompaktně. Lze proto konstatovat, že splňuje všechna kritéria, která jsou kladena na disertační práci, a proto ji doporučuji k obhajobě.

Do rozpravy navrhuji doktorandovi pojednat o pojetí problematiky adolescence zpracované ve čtyřsvazkovém díle Václava Příhody Ontogeneze lidské psychiky a pojetí prezentovaném Vágnerovou.

V Olomouci dne 10. března 2010

prof. PaedDr. Jiří Luska, CSc.
oponent

**doc. PhDr. Peter Krbat'a, PhD., Katedra pedagogických štúdií Fakulty prírodných vied
Žilinskej univerzity v Žiline**

**Oponentský posudok
na dizertačnú prácu PhDr. Pavla Mužíka**

Názov práce: **Hudba v živote adolescentov. Hudobné preferencie v súvislostiach.**

Školiteľ: **doc. PhDr. Marek Franěk, PhD.**

Stupeň kvalifikácie: **Philosophiae doctor (PhD.)**

A. Aktuálnosť riešenej problematiky.

PhDr. Pavel Mužík predložil na obhajobu dizertačnú prácu /135 strán/, ktorá obsahuje všetky náležitosti vyžadované na tomto stupni kvalifikácie. Zvolená tematika dizertácie je nepochybne aktuálna. Práca podobného druhu, mimochodom nesmierne náročná, u nás zatiaľ napísaná nebola. Doktorand v nej predkladá komplexný vedecký, ale i praktický výstup dlhodobej výskumnej činnosti, ktorý sa týka interdisciplinárnych súvislostí v systéme človek – hudba. Je rozčlenená na 3 hlavné časti – teoretickú, empirickú a záver. Páči sa mi vopred premyslená koncepcia práce, jej teoretické vymedzenie a dôsledná realizácia výskumu. Zameranie dizertačnej práce je mimoriadne aktuálne aj z hľadiska rozvoja hudobnej edukácie.

B. Sledované ciele a ich plnenie.

V teoretickej časti doktorand analyzuje kľúčové pojmy a kategórie, týkajúce sa najmä charakteristík adolescencie tak z hľadiska vekového vymedzenia ako aj vývinových procesov a zmien v širokej škále bio-psycho-sociálnych prejavov a aspektov ich života. Pozornosť venuje aj hudobným preferenciám, rôznym vplyvom, nevynímajúc médiá, taktiež vzťahom adolescentov k hudbe. Pozoruhodným faktom v teoretickej časti práce je prehľad starších, ale aj najnovších prístupov a metód v uvedenej oblasti. Opiera sa pri tom o široké interdisciplinárne zázemie sociologickej, esteticko-hudobnej, pedagogickej i psychologické literatúry. Dokazuje to bibliografia použitej literatúry, svedčiaca o dôkladnom štúdiu doktoranda i o sledovaní najnovších informácií v tomto odbore. Za hodnotný považujem aj historický exkurz do skúmania hudobných preferencií v českej populácii. Potešilo by ma, keby doktorand v lektúre aspoň stručne uviedol príspevky slovenských autorov, napr. R.

Podperu /Quo vadis musica. Premeny sociálnych funkcií hudby. Bratislava: Veda SAV, 2006/, L. Fridmana /Populárna hudba – vymedzenie, vývoj, prehľad žánrov. Banská Bystrica: UMB FHV, 2005/, V. Blahu /Recepcia umenia na Slovensku po r. 2000. Bratislava: NOC ÚVK, 2004/ alebo i J. Lexmanna /Audiovizuálne médiá a hudobná kultúra. Bratislava: Ústav hudobnej vedy SAV, 2002/. Do pozornosti dávam aj zaujímavú prácu kanadskej muzikoterapeutičky J. Pinkerton /Create your own music program for better health. New York: Alliance, 1996/. Podľa môjho názoru je celá teoretická časť spracovaná veľmi dobre po odbornej i štylistickej stránke. Napriek menším terminologickým nepresnostiam si doktorand vybral z množstva názorov tie najprogressívnejšie. P. Mužik hľadá východiská, podnety a limity, hľadá odpovede na medzipredmetové vzťahy, ich prepojenosť so spoločenskými faktormi. V procesoch hudobnej edukácie ide akiste o humánnu a tvorivú ambíciu. Silnou stránkou dizertácie je jasná a kritická argumentácia, vysoká miera autonómneho myslenia i znalosť anglického jazyka.

C. Zvolené metódy, výsledky.

Veľkú mieru kreativity prejavil doktorand v empirickej časti. Realizovaný výskum /2 empirické štúdie/ je vskutku originálny a dobre koncipovaný. Nechýba mu pôvodnosť a aktuálnosť. Zvolené metódy a techniky štatistického spracovania boli adekvátne k cieľom práce, v mnohom jedinečné. Výsledky dizertačnej práce hodnotím pozitívne tak v teoretickej ako aj v praktickej rovine, i keď hranice medzi nimi sa stierajú a je ich náročné stanoviť. Záver práce verifikoval predpoklady, ktoré si doktorand vytýčil, najmä vzhľadom na skúmané populačné vzorky. Stručne vyjadrené - dosiahnuté výsledky sú nesmierne zaujímavé, podnetné pre ďalšie riešenie. Pri tvorivých predstavách doktoranda ako realizovať ďalší výskum, podporujem i myšlienku aplikácie kvalitatívnych metód, predovšetkým analýzu rodinného prostredia. Mám tým na mysli získaný „kultúrny kapitál“, ktorý vo vzťahu k hudobným preferenciám zohráva akiste dôležitý význam.

D. Otázky do obhajoby.

Popri jednoznačne pozitívnom hodnotení dizertačnej práce, dovoľujem si vysloviť nasledovné pripomienky, resp. otázky :

1. Diskutabilný je frekventovaný pojem „konzumenti hudby“, „konzumácia hudby“ a pod. Z hľadiska validity – aspoň u nás na Slovensku – je značne pochybný.

2. Väčšej prehľadnosti by prospelo, keby v empirickej časti autor použil tradičný obsahový rámec – vymedzenie predmetu výskumu, formulácia cieľov výskumu, stanovenie hypotéz, použité metódy atď. Hypotézy a ich verifikácia sa strácajú v lektúre, ktorá sa týka analýzy a syntézy jednotlivých výskumných zistení.
3. Dnešná podoba digitálnej komunikácie mení podmienky hudobnej tvorby, jej distribúcie, interpretácie či recepcie. Domnieva sa doktorand, že sa „vd'aka“ hudobným nosičom, internetu a ďalším médiám – a teda majoritnému podielu reprodukovanej hudby – postupne vytratí záujem o živú hudbu?
4. Ako, aj vzhľadom na zistenia v predkladanej dizertácii, riešiť proklamovanú tendenciu hudobnej výchovy na školách smerovať mladú generáciu k vážnej hudbe, keďže má iné hudobné preferencie?

Záver:

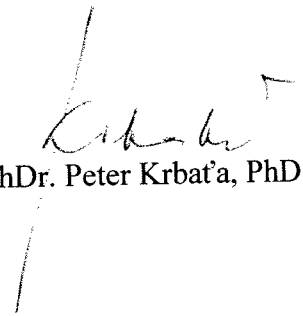
PhDr. Pavel Mužík predložil mnoho zaujímavých, originálnych podnetov, ktoré môžu byť inšpiráciou pre budúcich výskumníkov, učiteľov hudby a i. Moje kritické poznámky sú nepodstatné a nemôžu prekryť fakt, že uchádzač predložil komplexnú a kvalitnú dizertáciu, založenú na najmodernejších analytických metódach. Predložená dizertácia spĺňa všetky atribúty požadované pre tento typ prác.

Autor používa vhodný didaktický štýl vyjadrovania a práca má veľmi dobrú grafickú úpravu. Rovnako pozitívne hodnotím prílohovú časť práce.

Dizertačná práca obsahuje aj mnohé ďalšie cenné poznatky, zovšeobecnenia a vlastné stanoviská autora v jednotlivých častiach práce. Je teda prínosná, pojednáva o téme u nás celkovo nespracovanej.

Dizertačnú prácu PhDr. Pavla Mužíka pokladám za prínosnú a originálnu, preto ju **odporúčam** na obhajobu a po jej úspešnom vykonaní navrhujem menovanému udeliť vedecko – akademickú hodnosť **philosophiae doctor (PhD.)**

Žilina, 23.2. 2010

doc. PhDr. Peter Krbařa, PhD.